

Огляд законодавства

Огляд законодавчих змін, що стосуються внутрішнього переміщення, підготовлений УВКБ ООН | Березень 2019

Набули чинності

- Зміни до процедури митного оформлення вантажів гуманітарної допомоги
- Перерозподіл бюджетних коштів Міністерства з питань ТОТ та ВПО
- Порядок використання коштів для здійснення заходів з протимінної діяльності
- Єдиний державний реєстр випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі: створення, ведення та доступ

Проекти

- Зміни до Закону про ВПО
- Кримінальна відповідальність за невивлату ВПО відповідної допомоги
- Судова процедура реєстрації шлюбу/розлучення
- Зміни до Закону про протимінну діяльність в Україні

Інші події

- Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2018 рік

Набули чинності

Зміни до процедури митного оформлення вантажів гуманітарної допомоги

6 березня Уряд прийняв Постанову #170¹ про внесення змін ² до процедури митного оформлення вантажів гуманітарної допомоги.

Згідно з цими змінами, Процедура підлягає застосуванню в умовах Операції Об'єднаних Сил (ООС) паралельно з Антитерористичною операцією (АТО). Ці зміни уповноважують митницю здійснювати заходи із митного оформлення тільки після вчинення «заходів офіційного контролю» (що включають в себе фітосанітарний контроль, ветеринарно-санітарний контроль, державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин) щодо вантажу гуманітарної допомоги. Відповідно до принципу «єдиного вікна», органи державної влади, відповідальні за здійснення вищезазначених заходів офіційного контролю, надаватимуть результати своєї оцінки митниці для подальшого оформлення. Під час цього процесу, вантаж гуманітарної допомоги буде тимчасово розташовано на місці, визначеному отримувачем, під контролем митних органів. На отримувача покладається зобов'язання задекларувати вантаж гуманітарної допомоги (самостійно або через митного брокера) шляхом подання заяви до митних органів.

¹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-ih-postanov-kabinetu-ministriv-ukrayini>

² Підставою для прийняття є положення Закону про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законів України щодо запровадження механізму "єдиного вікна" та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України. Закон вступив в силу 4 жовтня 2008 року. Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2530-viii>

Ці зміни зможуть спростити процедуру митного оформлення, дозволивши постачальнику та отримувачу здійснювати всі процедури в одному місці.

Слід зауважити, що митне оформлення гуманітарної допомоги, яка надається МКЧХ, ВООЗ, ВТО, НАТО та ООН, не підпадає під дію вищезазначених норм та відбувається у пунктах перетину кордону на підставі інформації, зазначеної в супроводжувальних документах.

Перерозподіл бюджетних коштів Міністерства з питань ТОТ та ВПО

6 березня Уряд прийняв розпорядження #128-р³ стосовно перерозподілу бюджетних коштів в рамках бюджетної програми #1601600 «Пілотні заходи з реагування на проблеми для розвитку, викликані переміщенням осіб та поверненням комбатантів». Сума перерозподілу сягає 10,038.6 тисяч гривень (зменшення обсягу видатків споживання та збільшення обсягу видатків розвитку МінТОТ). Немає чіткої інформації про те, на які заходи буде направлено це збільшене фінансування.

Порядок використання коштів для здійснення заходів з протимінної діяльності

6 березня Уряд прийняв Постанову #186⁴, визначивши порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з протимінної діяльності та інформування населення про безпеки, пов'язані із вибухонебезпечними предметами. Цей Порядок пов'язаний з бюджетною програмою 1601030 «Заходи, спрямовані на зменшення соціального, економічного та екологічного впливу вибухонебезпечних предметів на життя та діяльність населення (протимінна діяльність) та інформування населення про безпеки вибухонебезпечних предметів».

На МінТОТ, як на розпорядника бюджетних коштів, покладено такі обов'язки:

- Визначення плану заходів для використання бюджетних коштів;
- Проведення інформаційної кампанії щодо інформування населення про безпеки, пов'язані із вибухонебезпечними предметами (включаючи правила поведінки з вибухонебезпечними предметами та надання першої допомоги постраждалим);
- Підготовка інформаційних матеріалів, фільмів та попереджувальних знаків;
- Розповсюдження інформаційних матеріалів через засоби масової інформації та громадських місцях;
- Координація технічного та нетехнічного обстеження для виявлення небезпечних місцевостей з подальшим інформуванням населення.

Виділені бюджетні кошти не розраховані на покриття витрат із надання посередницьких послуг, офісне обладнання та заходи, метою яких є отримання прибутку. Перед проведенням кожного заходу МінТОТ має розробити окрему інструкцію, в якій будуть зазначені всі необхідні організаційні деталі.

Єдиний державний реєстр випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі: створення, ведення та доступ

20 березня Уряд прийняв Постанову #234⁵, що визначає процедури, пов'язані з Єдиним державним реєстром випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі (далі – «Реєстр»).

³ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-pererозpodil-deyakih-vidatkov-derzhavnogo-byudzhetu-peredbachenih-ministerstvu-z-pitan-timchasovo-okupovanih-teritorij-ta-vnutrishno-peremishchenih-osib-na-2019-rik>

⁴ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-vikoristannya-koshtiv-peredbachenih-u-derzhavnomu-byudzheti-dlya-zdiysnennya-zahodiv-spryamovanih-na-zmenschennya-socialnogo-ekonomichnogo-ta-ekologichnogo>

⁵ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zya-ta-dostupu-do-yedinogo-derzhavnogo-reyestru-vipadkiv-domashnogo-nasilstva-ta-nasilstva-za-oznakoyu-stati>

Інформація, що міститься в Реєстрі, включає в себе:

- Інформацію стосовно випадку насильства, дати і місця його вчинення;
- Дані про особу, яка проінформувала про випадок насильства;
- Дані про постраждалу особу;
- Дані про кривдника.

Доступ до Реєстру надається його:

- Держателю (Міністерству соціальної політики);
- Адміністратору (державному підприємству, визначеному Міністерством соціальної політики);
- Реєстраторам (працівникам уповноважених департаментів Міністерства соціальної політики, місцевим координаторам з питань рівних прав чоловіків та жінок, уповноваженим представникам місцевих рад, державних адміністрацій, Національної поліції, служб у справах дітей, центрів надання соціальних послуг для сім'ї, дітей та молоді);
- Суб'єктам інформації (головам та уповноваженим працівникам центрів надання психосоціальної підтримки, центрів медико-соціальної реабілітації, центрів надання соціальних послуг постраждалим особам, центрів безоплатної правової допомоги, закладів освіти та надання медичної допомоги, органів з питань пробації, органів прокуратури та судів);
- Користувачам (реєстраторам та суддям).

Базуючись на існуючій нормативно-правовій базі⁶, прийнята Постанова деталізує інформацію, що має міститися в Реєстрі, та регулює доступ до неї представникам центральних та місцевих органів влади. Функціонування Реєстру спростить доступ до інформації щодо насильства за ознакою статі по всій країні. Це також допоможе забезпеченню належної передачі даних між зацікавленими сторонами, залученими до роботи з попередження випадків насильства за ознакою статі.

Проекти

Зміни до закону про ВПО

12 березня народні депутати зареєстрували у Парламенті законопроект #10137⁷, що пропонує внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав та основних свобод внутрішньо переміщених осіб». Як і законодавча ініціатива #10058⁸, цей проект пропонує відобразити критерії для отримання адресної грошової допомоги у зв'язку з внутрішнім переміщенням в Законі, а не в підзаконних нормативно-правових актах. Народні депутати пропонують збільшити розмір грошової допомоги для покриття витрат на комунальні послуги порівняно з тим, який виплачується згідно з Постановою Уряду #505, прив'язавши цю допомогу до відсотків прожиткового мінімуму⁹, що призначається різним категоріям населення.

Інша частина запропонованих змін стосується процедури здійснення соціальних виплат (включаючи адресну допомогу ВПО). Окрім загального підходу, взятого з відповідних Постанов Уряду, законопроектом пропонується уповноважити орган соціального захисту, відповідальний за здійснення таких виплат, зберігати відповідні кошти у випадку припинення виплат. У разі відновлення, всі накопичені борги мають

⁶ Деталі містяться у Оглядах законодавства, підготовлених УВКБ ООН, за квітень, липень та вересень 2018 року

⁷ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65654

⁸ Деталі містяться у Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за лютий 2019 року

⁹ Обсяг прожиткового мінімуму сягає 1853 гривень і збільшується кожен квартал на чверть

бути виплачені ВПО. Законопроект не передбачає жодних правових рамок (як довго триватиме накопичення боргів?) та жодних процедурних кроків з відновлення та подальшої виплати.

Позитивною пропозицією законопроекту є норма про те, що скасування довідки ВПО органами державної влади не буде підставою для припинення пенсій та соціальних виплат.

Законопроект не змінить поточну ситуацію з грошовою допомогою для ВПО на часткове покриття орендних та комунальних послуг. Тим не менш, оскільки доступ до такої допомоги не є обмеженим у часі і не пов'язаний з довгостроковими рішеннями, він може стати на заваді на шляху ВПО до самозабезпечення та сталості, створюючи сподівання на пожиттєву допомогу від уряду.

Кримінальна відповідальність за невиклату ВПО відповідної допомоги

12 березня народні депутати зареєстрували у Парламенті законопроект #10138¹⁰, що пропонує зміни до статті 175 Кримінального кодексу, яка визначає кримінальну відповідальність за невиклату заробітної платні, стипендії, пенсії або інших соціальних виплат.

Автори пропонують запровадити кримінальну відповідальність за умисну безпідставну невиклату ВПО належних їм виплат із перелічених вище. Санкції включають в себе штрафи у розмірі 1000-1500 неоподаткованих мінімумів доходів громадян¹¹, обмеження свободи пересування на строк до 3 років або позбавлення волі на строк до 5 років.¹²

У разі прийняття, законодавча ініціатива створить тиск на державних службовців, відповідальних за виплату ВПО пенсій та соціальних виплат. Водночас, працівники управлінь соціального захисту або відділень пенсійного фонду керуються письмовими процедурами, запровадженими підзаконними нормативно-правовими актами. Притягнення їх до відповідальності не змінить загальної політики держави. Відповідно, запропонована зміна не матиме своїм результатом ефективне вирішення проблеми доступу ВПО до пенсій.

Судова процедура реєстрації шлюбу/розлучення

12 березня народний депутат зареєстрував у Парламенті законопроект #10144¹³, що пропонує запровадження судової процедури щодо встановлення фактів реєстрації шлюбу/розлучення, які відбулись на тимчасово окупованих територіях (ТОТ)/ непідконтрольних Уряду територіях (НКТ). Пропозиція полягає у поширенні існуючої одноденної спрощеної процедури реєстрації народжень на реєстрацію шлюбу/розлучення у будь-якому суді на підконтрольній території (КТ). Це може бути позитивним кроком, що може дозволити мешканцям ТОТ/НКТ отримання необхідних цивільних документів, виданих органами державної влади України.

Зміни до Закону про протимінну діяльність в Україні

12 березня народні депутати зареєстрували у Парламенті законопроект #10180¹⁴, пропонуючи зміни до статті 8(2) Закону про протимінну діяльність в Україні. Ця ініціатива пропонує дозволити пряме донорське фінансування операторів протимінної діяльності. Шляхи такого фінансування мають погоджуватися з Національним органом з протимінної діяльності.

¹⁰ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65655

¹¹ На 2019 рік ця сума сягає 17000 – 25500 гривень

¹² Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n1147>

¹³ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65662

¹⁴ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65719

У разі прийняття, законопроект сприятиме здійсненню заходів з протимінної діяльності в частині розмінування та очищення, дозволяючи отримання необхідної фінансової підтримки для їх ефективності.

Інші події

[Доповідь Пенсійного фонду України за 2018 рік Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2018 рік](#)

27 березня Пенсійний фонд опублікував свій Звіт¹⁵ про виконання бюджету за 2018 рік. У Звіті не виокремлені ВПО та населення, постраждале внаслідок конфлікту, як окремі вразливі категорії. Пенсійний фонд витратив 14723,42 тисячі гривень з державного бюджету на оплату накопичених пенсійних боргів (повна сума сягає 14800 тисяч гривень). Звіт не містить даних щодо суми, виплаченої зареєстрованим ВПО. Слід відзначити, що в аналогічному звіті за 2018 рік ця інформація була відображена.

КОНТАКТИ

Ел.пошта: ukrki@unhcr.org, Тел: +38 044 288-9710

ПОСИЛАННЯ

УВКБ ООН в Україні: www.unhcr.org.ua/en - Twitter: www.twitter.com/UNHCRUkraine

Facebook: www.facebook.com/UNHCRKyiv - Flickr: www.flickr.com/photos/unhcr_ukraine

¹⁵ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.pfu.gov.ua/1545965-zvit-pro-vykonannya-byudzhetu-pensijnogo-fondu-ukrayiny-za-2018-rik-2/>

